

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК · РОБОТА

ЯК ЗНАЙТИ РОБОТУ В НІМЕЧЧИНІ

Документи, визнання, гроші,
відгуки, договір: що робити й у
якому порядку

**Почніть із того, що можете
зробити сьогодні.**

5 КРОКІВ · 16 РОЗДІЛІВ

ОЛЬГА БЕККЕР

Почніть із того, що можете зробити сьогодні.

ЯК ЗНАЙТИ РОБОТУ В НІМЕЧЧИНІ

*Документи, визнання, гроші, відгуки, договір: що
робити й у якому порядку*

ОЛЬГА БЕККЕР

Як знайти роботу в Німеччині — Ольга Беккер

© 2026 Ольга Беккер. Усі права захищено.

Книга пропонує порядок дій, а не гарантію працевлаштування. З індивідуальними юридичними й податковими питаннями звертайтеся до фахівців.

Шрифти: IBM Plex Sans, IBM Plex Serif, IBM Plex Mono, Oswald, Fira Sans.

Формат 135 × 205 мм. Перше видання, 2026.

Тим, хто втомився від пошуків у чужій країні.

ЗМІСТ

Вступ	7
-------------	---

КРОК 1 · ДОКУМЕНТИ

01	Емоційні гойдалки: чому пошук затягується	13
02	Зрозуміти, як усе влаштовано	22
03	Що у вас є: документи, досвід і навички	32
04	Ваша професія тут: правила, назва й попит	41

КРОК 2 · ВИЗНАННЯ

05	Визнання диплома: рішення, відмінності й відсутні документи	50
06	Мова для роботи: що потрібно й де вчитися	61

КРОК 3 · ГРОШІ

07	Центр зайнятості й агентство зайнятості: яка підтримка можлива і чого від вас очікують	70
08	Навчання з фінансовою підтримкою та перекваліфікація	81

КРОК 4 · ВІДГУКИ

09	Неочевидні способи пошуку роботи	92
10	Не шукайте наодинці	103
11	Зрозуміле резюме: структура й приклади	110
12	Супровідний лист: правила й приклади	120
13	Співбесіда й наступні етапи відбору	135

КРОК 5 · ДОГОВІР

14	Що потрібно знати до підписання трудового договору...	150
15	Зарплата й умови: їх можна обговорювати	160
16	Перші тижні на новому місці: робота й сім'я	171
	Завершення. Десять правил пошуку роботи	184

Вступ

«З нашим дипломом тут нічого не знайдеш. Він тут просто папірець».

Уявімо таке повідомлення в чаті про пошук роботи. Під ним легко може розгорнутися ціла розмова про відмови, мовчання роботодавців і роки навчання, які начебто стали непотрібними. Я розумію, звідки береться це відчуття. Коли не знаєш, кому показати свій диплом і як назвати свою роботу іншою мовою, між досвідом і наступною посадою наче немає жодного зв'язку.

Я з України й приїхала сюди після початку війни. Я живу в Німеччині. За освітою я економістка, працюю з розрахунком заробітної плати в міжнародній компанії та консультаую з пошуку роботи. Коли я починала, у моєму житті вже вистачало справ: мовні курси, прибирання офісів, резюме, листи роботодавцям. А питання оцінювання диплома я відкладала. Міркувала так: спочатку німецька, потім документи. Тепер я б почала з консультації про документи, не чекаючи, поки почуватимуся впевнено на кожному уроці. Це не означає, що кожній людині потрібна однакова процедура. Визнання професійної кваліфікації та оцінювання диплома про вищу освіту — різні речі. Для регульованої професії може бути потрібен окремий допуск; оцінювання диплома його не замінює. Як з'ясувати свій шлях, розберемо в розділах 4 і 5. У пошуку роботи зручно уявляти послідовність: спочатку мова, потім документи, потім вакансії. На практиці я раджу тримати перед собою кілька завдань. Треба зрозуміти, яку роботу ви можете виконувати; зібрати підтвердження освіти й досвіду; порохувати, на що жити під час пошуку; знайти роботодавців; розібратися з умовами майбутнього трудового договору.

Якщо все це лежить одним списком у голові, навіть насичений день здається безрезультатним. Сьогодні ви розмовляли зі школою, завтра шукали перекладача, післязавтра переписували резюме. Робота була, а помітного завершення немає. Тому в цій книзі п'ять кроків, і кожен має свій практичний результат.

1 Зібрати те, з чим ви починаєте. Зрозуміти систему, підготувати папку документів і список навичок, знайти місцеву назву своєї професії.

2. З'ясувати професійний шлях. Перевірити процедуру визнання кваліфікації та вимоги до мови, визначити потрібні заяви. **3. Організувати пошук і гроші на цей час.** Розібратися з відповідальними установами, виплатами та навчанням. **4. Вийти до роботодавців.** Обрати канали пошуку, підготувати резюме й супровідний лист, надіслати відгуки та підготуватися до розмови. **5. Перевірити умови й почати працювати.** Прочитати трудовий договір, обговорити оплату та організувати перші тижні.

Це порядок читання, а не вимога закінчити один крок до початку наступного. Якщо ви вже знайшли вакансію, не треба відкладати відгук лише тому, що папка ще не виглядає бездоганно. З'ясуйте, що потрібно саме для цього відгуку.

Чого ви вже досягли

Перш ніж скласти новий план, подивіться на зроблене. Можливо, ви знайшли житло, розібралися з договором, записали дитину до школи, організували прийом у лікаря

або навчилися відповідати на листи, які спочатку не могли прочитати без словника.

Не всі ці приклади стосуватимуться вас. Додайте свої. Тут немає конкурсу на найскладніший переїзд. Потрібно пригадати конкретні дії, які ви вже вмієте виконувати, навіть якщо не звикли називати їх навичками.

Запишіть, що саме ви зробили й що для цього знадобилося: домовитися, перевірити документи, зіставити витрати, дотриматися строку. Цей список повернеться в розділі 3. З нього ми виберемо те, що справді стосується майбутньої роботи, не видаючи особисті справи за оплачуваний стаж.

Що це за книга

Це практична книга, побудована на моєму досвіді пошуку й роботи з документами. Я люблю таблиці, короткі списки й зрозумілі наступні дії. Фраза «просто повірте в себе» не перекладає диплом і не відповідає на лист із відомства.

Розділи влаштовані подібно: спочатку розбираємо ситуацію, потім визначаємо дії, типові помилки й те, що варто перевірити. Де потрібен лист, є шаблон німецькою з українським перекладом. У квадратних дужках ви підставляєте власні дані; зайві речення прибираєте.

Відомості про установи й правила звірено з офіційними джерелами станом на 31.10.2026. Наприкінці відповідних розділів є посилання для наступної перевірки. Якщо змінилися ваші обставини або ви отримали нове рішення, його слід читати окремо: книга не знає складу вашої сім'ї чи змісту вашої справи.

Чого в книзі немає

- Індивідуальної юридичної та податкової консультації. Я не юристка й не податкова консультантка. З такими питаннями звертайтеся до відповідного фахівця.
- Інструкції з переїзду. Книга для тих, хто вже живе в Німеччині й шукає роботу; вона враховує питання, з якими стикаються українці з тимчасовим захистом.
- Обіцянки посади, зарплати чи певної кількості співбесід. Я пропоную порядок дій, а рішення роботодавця залишається за роботодавцем.

Звідки я це знаю

Економічна освіта не навчила мене автоматично шукати роботу в іншій країні. Довелося окремо розбиратися, як описати свій досвід, що запитувати до підписання договору й чому незрозумілий рядок у розрахунковому листку краще з'ясувати відразу.

Тепер я працюю з розрахунком заробітної плати, бачу договори й розрахункові документи з боку компанії. Паралельно консультую з пошуку роботи: допомагаю впорядкувати документи, підготувати відгук та сформулювати запитання до установи. Власний досвід пояснює, чому я наполягаю на цих дрібницях, але не замінює перевірки чинних правил.

Чиї ще історії в цій книзі

У людини з медичною освітою, у людини після тривалої перерви й у людини, яка вже працює та хоче змінити посаду, різні запитання. Тому однієї біографії на всю книгу було б замало.

Я звикла записувати питання, з якими до мене звертаються: що незрозуміло в листі, що важко пояснити в резюме, про що не запитали на співбесіді. З таких записів і виросла ця книга. Навчальні приклади нижче показують спосіб мислення або формулювання; вони не є історіями клієнтів із гарантованим успішним фіналом.

З чого починати

Якщо все поки незнайоме, читайте від першого кроку. Папка документів і карта установ допоможуть не повертатися щоразу до питання «з чого ж почати».

Якщо найбільше виснажують виплати, листи й зустрічі з консультантом, відкрийте третій крок. Якщо працюєте не за фахом і не бачите наступного кроку, зверніться до розділів 4, 5 і 8 — про професію, визнання та навчання.

А якщо вже отримали пропозицію, прочитайте п'ятий крок до підписання договору. Радість від листа з пропозицією не заважає поставити запитання про умови.

Тепер почнімо з того, як витримати сам пошук і побажати, що саме ви можете змінити.

01

ЕМОЦІЙНІ ГОЙДАЛКИ: ЧОМУ ПОШУК ЗАТЯГУЄТЬСЯ

У ЦЬОМУ РОЗДІЛІ

Що відбувається на ринку	14
Скільки триває пошук	15
Чому справа не лише в мові	15
Вік	16
Коли вас знецінюють	17
Коли перерва в кар'єрі затягується	17
Мої перші кроки	18
Що я вам раджу	19
Типові помилки	19
Чекліст. Ваш робочий тиждень	20
Шаблон. Тижневий розворот блокнота	20
Перевірте актуальне	20

1 Ви знаходите вакансію, перечитуйте вимоги, виправляєте резюме й надсилаєте відгук. Потім перевіряєте пошту. Ще раз. Відповіді немає. Після кількох таких спроб легко подумати: мабуть, зі мною щось не так.

Я не обіцятиму, що наступний лист усе змінить. Пропоную спочатку розібратися, що саме заважає пошуку, і відокремити це від оцінки себе. Відмова на конкретну вакансію не перекреслює вашого досвіду. А мовчання взагалі не пояснює, що сталося з вашим відгуком.

У цьому розділі ми ще не переписуватимемо резюме. Спочатку організуємо пошук так, щоб у вас залишалися сили на наступний крок.

ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ НА РИНКУ

У жовтневому огляді за 2026 рік Федеральне агентство зайнятості (Bundesagentur für Arbeit, BA) описує слабе осіннє пожвавлення ринку праці. Це важливе тло для пошуку, але не прогноз для окремої людини: загальна кількість безробітних не показує, чи є зараз потрібна вам посада у вашому місті. Тому я раджу починати з конкретних оголошень. Які обов'язки повторюються? Які програми згадують? Чого вам справді бракує, а що ви вже вмієте, але не показали в резюме? Запишіть відповіді. Замість великого й безпорадного «тут немає роботи» у вас з'явиться перелік того, що можна перевірити.

Шукати можна в Jobsuche Федерального агентства зайнятості, задаючи професію, місце роботи й вид зайнятості. Переглядайте також сторінки кар'єри самих компаній: BA радить цей канал, зокрема тому, що окремі вакансії публікують лише там.

СКІЛЬКИ ТРИВАЄ ПОШУК

Я не називатиму строк, після якого ви нібито зобов'язані знайти роботу. Для вашого плану корисніше бачити, на якому етапі все зупиняється. Ви не знаходите відповідних вакансій? Надсилаєте відгуки, але не отримуєте запрошень? Проходите співбесіди, проте пропозиції немає? Кожен із цих випадків потребує іншого підходу.

Якщо бракує вакансій, перевірте назви посад і коло роботодавців. Якщо немає запрошень, перечитайте резюме поруч із текстом оголошення. Якщо розмова відбулася, запишіть, на які запитання було складно відповісти. Не треба одночасно переробляти все лише тому, що сьогодні ви засмутилися.

Після надсилання відгуку занотуйте дату й наступну дію. Якщо роботодавець назвав строк відповіді, орієнтуйтеся на нього. Коли строк минув, можна ввічливо запитати про перебіг відбору. Це моя практична порада, а не обіцянка, що вам неодмінно дадуть відповідь.

ЧОМУ СПРАВА НЕ ЛИШЕ В МОВІ

«Спочатку вивчу німецьку, а тоді почну» — зрозуміле бажання. Так легше уявити собі чітку межу між підготовкою і дією. Проте я раджу поєднувати навчання з посильними кроками пошуку: читати оголошення, виписувати робочу лексику, готувати розповідь про свій досвід.

Окремо перевірте, чи потрібне для вашої професії офіційне визнання кваліфікації. Для регульованих професій загального права працювати недостатньо: може знадобитися професійний допуск. Академічне оцінювання диплома також не замінює такого допуску. Для людей із

1 дозволом на проживання за §24 передбачено доступ до праці. Якщо у вас тимчасова довідка про перебування (Fiktionsbescheinigung), перевірте запис «Erwerbstätigkeit erlaubt». Це окреме питання від того, чи відповідаєте ви професійним вимогам конкретної посади. Не намагайтеся за один вечір розв'язати всі ці питання. Виберіть наступний крок: уточнити назву професії, знайти відповідальний орган або підготувати документи до консультації. Мову тим часом можна вчити на матеріалі вакансій, які вас цікавлять.

ВІК

«Кому я потрібна в моєму віці?» — запитання, на яке неможливо відповісти за вас від імені всіх роботодавців. Я пропоную інше: які завдання ви можете виконувати зараз і чим це підтверджується?

Перегляньте свій досвід не лише за назвами посад. Можливо, ви навчали колег, вели документацію, працювали з клієнтами або відповідали за точність розрахунків. Залишайте тільки те, що справді робили. Не потрібно вигадувати собі нову професійну біографію, щоб вона здавалася привабливішою.

Якщо для наступного кроку потрібне навчання, обговоріть його фінансування до початку курсу. Освітній ваучер (Bildungsgutschein) видають за індивідуальних умов; курс і заклад мають відповідати вимогам програми. З 1 січня 2025 року фінансування такого професійного навчання для клієнтів центру зайнятості (Jobcenter) також належить до компетенції агентства зайнятості (Agentur für Arbeit). На консультацію я раджу принести не лише назву курсу,

а й вакансії, для яких потрібні навички з його програми. Так ви зможете пояснити, навіщо саме вам це навчання.

КОЛИ ВАС ЗНЕЦІНЮЮТЬ

Після неприємної розмови з консультантом може здаватися, що ваш диплом і досвід нікого не цікавлять. Дайте собі час заспокоїтися, а потім запишіть, що саме вам запропонували. Окремо — що сказали про ваші можливості. Окремо — якої дії від вас очікують і до якої дати.

Одержувачі допомоги центру зайнятості мають відвідувати призначені зустрічі, брати участь у пошуку роботи й повідомляти про зміни. За невиконання вимог можливе зменшення виплат; важливі причини й особливі обставини мають значення. Тому прохання пояснити вимогу не слід сприймати як дозвіл її ігнорувати. Моя порада проста: попросіть письмово уточнити незрозуміле, запишіть строк відповіді й зберігайте листування. Якщо ви не можете виконати запропоноване, поясніть конкретну причину. Фраза «це мені не підходить» дає менше інформації, ніж опис робочого графіка, дороги чи іншої обставини, яку потрібно врахувати.

КОЛИ ПЕРЕРВА В КАР'ЄРІ ЗАТЯГУЄТЬСЯ

Не заповнюйте резюме вигаданою роботою. Федеральне агентство зайнятості радить чесно пояснювати перерви. Покажіть, чим ви насправді займалися, і не називайте незавершене навчання здобутою кваліфікацією. Зберіть те, що можна описати точно: назву й дати мовного курсу, пройдене навчання, виконану роботу, волонтерські завдання. Якщо звернулися щодо визнання диплома,

запишіть, куди й коли подали документи. Не вказуйте майбутній результат як уже отриманий.

Підробіток теж варто розглянути, але спочатку з'ясуйте його вплив на ваші виплати. Для допомоги центру зайнятості діють правила врахування доходу та винятки; про зміни потрібно повідомляти. Не переносьте чужий розрахунок на свою сім'ю. І ще одне: курс не повинен ставати способом нескінченно відкладати пошук. Перед записом запитайте себе, яке конкретне завдання ви зможете виконувати після нього і де ця навичка потрібна. Якщо відповіді немає, спочатку поверніться до оголошень.

МОЇ ПЕРШІ КРОКИ

Я з України й приїхала сюди після початку війни. Я живу в Німеччині. За освітою я економістка, працюю з розрахунком заробітної плати в міжнародній компанії та консул்தу з пошуку роботи. Я люблю порядок: таблиці, блокноти, папки з документами. Коли почала шукати роботу в Німеччині, теж вела таблицю відгуків. Щотижня відкривала колонку «Результат» і дивилася на порожні рядки. Виходило, що робота, яку я зробила, ніде не була помітна. Тоді я додала іншу колонку — «Що я зробила сама». Там можна було записати надісланий відгук, дзвінок, уточнену назву спеціальності чи звернення до колишнього роботодавця по підтвердження досвіду. Це не забезпечило миттєвого результату. Але я принаймні почала бачити власні кроки.

ЩО Я ВАМ РАДЖУ

Заведіть окремий блокнот або таблицю. На одній сторінці записуйте зроблене, на іншій — відгуки та їхній стан. Не змішуйте ці записи: перші показують вашу роботу, другі допомагають не загубити листування.

Для початку спробуйте п'ять посильних дій на тиждень. Це запропонований ритм вправи, а не норма успішного пошуку. Дією може бути вдало перероблений опис досвіду, дзвінок, зібрані документи або відгук на відповідну вакансію. Якщо зараз п'ять забагато, оберіть дві.

Наприкінці місяця перечитайте записи. Які вакансії вам траплялися? Що було складно? Яке запитання варто поставити консультанту? Мета такого перегляду — визначити, що змінити далі, а не виставити собі оцінку.

Залиште в тижні місце для розмови з людиною, якій не треба пояснювати, чому ви досі шукаєте. Можна попросити про щось конкретне: прочитати абзац резюме, потребувати відповіді на запитання або просто прогулятися разом без розмов про вакансії.

ТИПОВІ ПОМИЛКИ

- Оцінювати весь тиждень лише за кількістю відповідей.
- Надсилати те саме резюме, не звіряючи його з обов'язками у вакансії.
- Пояснювати всі труднощі однією причиною: мовою, віком або дипломом.
- Чекати ідеальної готовності, перш ніж зробити посильний крок.
- Вигадувати роботу чи навички, щоб приховати перерву.

- Залишатися з усіма питаннями наодинці.

ЧЕКЛІСТ. ВАШ РОБОЧИЙ ТИЖДЕНЬ

- ☐ Я вибрала посильні дії на цей тиждень і позначила виконані.
- ☐ Записала, куди й коли надіслала відгуки.
- ☐ Зберегла важливі листи та внесла строки в календар.
- ☐ Підготувала конкретне запитання людині, яка може допомогти.
- ☐ Переглянула, що варто залишити в плані, а що змінити.
- ☐ Якщо сил бракує, зменшила план, а не сварю себе за невиконане.

ШАБЛОН. ТИЖНЕВИЙ РОЗВОРОТ БЛОКНОТА

УКРАЇНСЬКОЮ

Тиждень з _____ до _____

Що я зробила сама:

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____

Мої відгуки: компанія / посада / дата / спосіб подання / відповідь / наступна дія.

Що я дізналася про свою професію: _____

Що перенесу на наступний тиждень: _____

Як я почуваюся за власною шкалою від 1 до 5: _____

ПЕРЕВІРТЕ АКТУАЛЬНЕ

Відомості перевірено 31 жовтня 2026 року. Для наступної перевірки використовуйте огляди ринку праці BA (<https://www.arbeitsagentur.de>).

de/presse/2026-41-arbeitsmarkt-im-oktober-2026), опис освітнього ваучера (<https://www.arbeitsagentur.de/karriere-und-weiterbildung/bildungsgutschein>) і державну сторінку про право українців працювати (https://www.germany4ukraine.de/DE/arbeit-und-soziales/ukrainer-arbeiten-in-deutschland/seite_node.html). Умови допомоги та листування з установами розберемо в розділі 7.